

Gordon Iván kibújik a hordóból... (Tomanek Nándor)

MTI Fotó, Keleti Eva felvétele

„HORDÓK”

— Bemutató a Pesti Színházban —

Valóságos és jelképes hordókról beszélget **Eörsi István** színműve utolsó jelenetében Gordon Iván műtörténész és barátja, Barla Bálint professzor. Az előzményekhez hozzátartozik, hogy Gordon — 1944 novemberében vagyunk és Gordon zsidó, még hozzá kultúrált! — Barla pincéjében bújlik egy hordóban, és az is, hogy (mert ha nem is küldték el, de nem szívesen vállalják tovább) a műtörténész kimászott a védelmező dongák közül. A halált kereste és keresi. Ezzel szemben többen meghalnak körülötte, érte, sőt miatta is, ő azonban egészségesen tér haza a haláltáborból. Hogy aztán elbeszélgessen Barlával.

Rokonszenves **Eörsi** elítélő véleménye gyáva barátokról, demagógokról, közönyösekről, hisztérikus háziasszonyokról és még hisztérikusabb műtörténészekről. Örvendetes, hogy a „Pesti Színház” nem zárkózik el a kísérletektől. Jobb lett volna ugyan, ha valódi színpadi művel kísérleteznek: a színpadon a rendhagyó formáknak is akkor van értelmük, ha mögöttük egy olyan rend van, amelyet tudatosan hagyott el a szerző. A „Hordók” azonban — a segítségével közölt elgondolkodtató gondolatok ellenére — nem rendhagyó színmű. Inkább rendhagyó esszének mondanám, egy szellemes ember töprengésének. A kort éppen úgy *nem ábrázolja*, mint az embereket, akiket a színpadon *megszólaltat*. A Nyolcas Dezső nevű szereplő kivételével első pillanattól az utolsóig a szerző beszél itt, úgy is mondhatnám, önmagával beszélget. Ez a darab nem kritikai dráma hordókról és magatartási lehetőségekről, ez egy drámai kritika, nem is annyira Gordon Ivánról, Barláról és Nyolcas úrról, mint inkább a „Hordók” című *meg nem írt* színműről. Eddig a függöny legördülte után képzeltük el — az egyes szereplők mellett és ellen érveket sorakoztatva — a kritikát. Ezúttal a kritika megnézése után kell elképzelnünk a drámát.

Hogy mégis úgy tűnik, színművet láttunk itt, az Horvai István rendező és a színészek érdeme. Majdnem mindenki kitesz magáért. Tomanek Nándor nemcsak a hordóból, hanem — ahol és ahogyan csak lehet — a szorító, szűk szövegruhából is kibújik. Venczel Vera kedves bája, frissesége el tudja képzelteni a kis Anna el nem képzelhető alakját. Földi Teri, Benkő Gyula is, a kitűnő Nagy István is többet (pontosabban: színpadiasabbat, tehát előbbet) nyújt, mint amit a szerepe rejt. Nagyon tetszett Kozák László — igaz, hogy Nyolcas úr a darab legszínpadibb alakja. De az már Kozák érdeme, hogy ez a nyilas házmester félelmetesen kisztíli és kis-stíliúen félelmetes. Tetszett, tetszik, hogy **Eörsi** darabja nem limonádé, hogy ami mondanivalóját és igényét illeti, óbórról volna szó. Kár, hogy e finom (bár jelképes) nedűt a „Hordók”-ból a földre öntik.

Antal Gábor